

Pécsi Ítéltábla

Pf.III.20.017/2024/6. szám

A felperesek:

felperes3 (cím1) I. rendű;

felperes2 (cím1) II. rendű

A felperesek képviselője:

Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Vásárhelyi János ügyvéd, cím2)

Az alperes:

alperes1 (cím3)

Az alperes képviselője:

Ügyvédi Iroda1 (ügyintéző: dr. Sárkány György ügyvéd, cím4)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperesek 97. sorszám alatt

A per tárgya:

tulajdonjog megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Szekszárdi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat:

32.P.20.167/2022/95. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek tizenöt napon belül az I. rendű felperes 723.000 (hétszázhuszonháromezer) forint, a II. rendű felperes 1.093.800 (egymillió-kilencvenháromezer-nyolcszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget, valamint az államnak – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára – az esedékesség napjáig az I. rendű felperes 953.400 (kilencszázötvenháromezer-négyszáz) forint, a II. rendű felperes 1.546.600 (egymillió-ötszáznegyvenhatezer-hatszáz) forint meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket. Az esedékesség napja a jelen határozat keltét követő hatvanadik nap. Az illeték megfizetése során a közlemény rovatban a Pécsi Ítéltábla megnevezését, a másodfokú határozat ügyszámát, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát fel kell tüntetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes és a II. rendű felperes az I. rendű felperes gyermekei. Az I. rendű felperes házastársa néhai örökhagyó volt (továbbiakban: örökhagyó), aki a II. rendű felperes és az alperes édesapja.
- [2] A család mezőgazdaságból élt, a földművelést közösen végezték. Az I. rendű felperes és az örökhagyó földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozott, 2001. évtől kezdődően a II. rendű felperes is a gazdaságban dolgozott. Az alperes 1998. évtől őstermelő volt, a szarvasmarhatenyésztés mellett maga is növénytermesztéssel foglalkozott.
- [3] Az alperes nevére vásárolták 1999. évben a azonosító azonosító számú permetezőt (1. tétel), az rendszám1 forgalmi rendszámú MTZ 82 traktort (2. tétel), valamint a Kombi 3,3 típusú kombinátort (3. tétel). 2017. március 25. napján a permetező értéke 300.000 forint, a traktor értéke 1.450.000 forint, a kombinátor értéke pedig 300.000 forint volt. Az MTZ 82 traktor jelenleg a felperesek birtokában van. A 2017. december 12-i hagyatéki leltározás során az 1999. évben vásárolt permetező az alperesnél nem volt fellelhető.
- [4] 2000. január 1. napján az örökhagyó, az alperes és a II. rendű felperes az alábbi megállapodást írtak alá: „A vezetéknev család tagjai kijelentjük és aláírásunkkal biztosítva az alábbiakat mindenkor tudomásul vesszük: alperes2 néven regisztrált mezőgazdasági gépek és eszközök családuknak tagjainak közös szerzeménye, a jövőben is közös munkavégzéssel együtt húzzuk hasznait és viseljük terheit/hitelek törlesztése és kamatok megfizetése, a munkafolyamatokat megbeszélve összefogással közösen dolgozunk.”
- [5] 2002. február 4. napján az örökhagyó, mint a családi gazdaság vezetője, a II. rendű felperes mint teljes munkaidőben foglalkoztatott tag, az I. rendű felperes és az alperes kiskorú gyermeke mint tagok határozatlan időre családi gazdaságot hoztak létre. A családi gazdasági szerződés a családi gazdaság induló vagyona körében a tagok tulajdonában álló egyes mezőgazdasági ingatlanok mellett az örökhagyó tulajdonát képező GD-3,2 tárcsát és a FÁZA-SPL600 műtrágyaszórót, 2.242.938 forint értékpapírt, a családi gazdaság vagyonát terhelő, az örökhagyó által felvett kölcsöntartozásokat rögzítette. Rendelkeztek arról, hogy a nyereséget, illetve a veszteséget évente állapítják meg, és közösen döntenek a nyereség felhasználásának módjáról, elszámolásra ténylegesen azonban nem került sor. Az alperes második gyermeke 2002. decemberében lépett be a családi gazdaságba, a gyermekek helyett a termelőmunkát az alperes végezte. Az alperes 2002. február 6. napjától egyéni vállalkozóvá vált.
- [6] A családi gazdaság és az alperes önálló egyéni vállalkozói tevékenysége szorosan összefonódott, a családi gazdaság használatában lévő földeket, illetve az alperes tulajdonában álló, valamint az általa hasznóbérelt földterületeket közösen művelték meg. A könyvelési, pénzügyi feladatokat az I. rendű felperes látta el, az alperes és az örökhagyó bankszámlái felett korlátlan hozzáféréssel rendelkezett, az alperes nevéen vezetett számláról rendszeresen utalt vagy pénzt vett fel, különböző összegeket az értékpapírszámlára fizetett be lekötés, befektetés céljából. A 2003-2014 közötti időszakban 42.988.288 forint átutalás valósult meg az alperesi számláról az I. rendű felperes számlájára (P.20.215/2018/4. számú perirat). A családi gazdaságot és az alperes egyéni vállalkozását terhelő kifizetéseket is az I. rendű felperes intézte átutalási megbízás vagy készpénzfelvétel útján, szükség esetén a befektetés visszavásárlásával.

- [7] Az alperes egyéni vállalkozásának könyvelését 2014. év második felétől az alperes házastársa végezte, az alperes nevén vezetett bankszámlákhoz az I. rendű felperes hozzáférése 2018. évig fennállt.
- [8] Az alperes 2000. évtől kezdődően az alábbi gépeket vásárolta meg: 2000. évben pótkocsit (rendsza², 7. tétel), 2001. évben MTZ82 traktort ((rendsza³, 4. tétel), pótkocsit (rendsza⁴ 5. tétel), SL950 típusú ekét (6. tétel), K453 típusú Fortschritt bálázót (32. tétel), 2002. évben a PZK-7 típusú 7 csillagos rendsodrót (8. tétel), a Leko 5m. L/2/615 típusú gyűrűshengert (9. tétel), BUSA FKM-5,2 típusú forgókapát (10. tétel), betonkeverőt (11. tétel), REGENT MEGASTAR 500CX 4 típusú forgókapát [helyesen: ekét, 12. tétel], McCormick traktort (rendsza⁵, 13. tétel), 2003. évben SIMI-750 típusú simítót (14. tétel), EUROPA HDK 3-25/29 típusú simítót [helyesen: gabona vetőgépet, 15. tétel], MONOSEM NG PLUS 6MG típusú gabona vetőgépet [helyesen: kukorica vetőgépet, 16. tétel], SULKY DPX EXPERT 2400L típusú kukorica vetőgépet granulátum-szóróval [helyesen: műtrágyaszórót, 17. tétel], FERRO-FLE2F típusú műtrágyaszórót [helyesen: FERRO-FLEX típusú homlokrakodót, 18. tétel], CD 106 típusú homlokrakodót [helyesen: dominátor kombájnt, 19. tétel], 2004. évben gépmosót (20. tétel), 2005. évben aljnövényzet-tisztítót (21. tétel), 2006. évben MONOSEM SCD12 típusú sorközművelő kultivátort (22. tétel), 2010. évben SIMBA X-PRESS MASCHIO, TORNADO típusú nehéztárcsát és szárhúzó² [helyesen szárzúzó², 23. tétel], TORNADO műtrágyaszórót (31. tétel) 2011. évben KERITOX FULLSPRAY 2500/18P típusú permetező² (24. tétel), 2012. évben MANITOU MLT 73110 típusú rakodógépet (25. tétel), Kia személygépkocsit (rendsza⁶, 26. tétel), 2014. évben a CLAAS Mega 208 kombájnt (33. tétel), 2015. évben váltva forgatós 4 fejes ekét (lízingelt, 29. tétel), 2017. évben traktorgumit (30. tétel). Az örökhagyó 2004. évben KLEINE KÜHNE UNICORN cukorrépa vetőgépet vásárolt.
- [9] Az örökhagyó és testvére örökölték a helysége¹ helyrajzi száma¹ helyrajzi száma¹, természetben címa³ száma¹ alatti családi házas ingatlant, amit az alperes 1998. nyarán használatba vett, és a ház felújítását saját költségén, szülei segítségével megkezdte. Az ingatlan 1/2 tulajdoni illetőségét vezetékneve² 2005. évben 2.725.000 forint vételárért, másik 1/2 részét az örökhagyó ugyanebben az évben 2.000.000 forint vételárért értékesítette az alperes részére.
- [10] 2006. évben az alperes kiszolgáló épület és utcai kerítés építési munkák elvégzésére kapott építési engedélyt, a terménytároló építése 2007. évben kezdődött meg, finanszírozására az alperes 2008. évben 5.000.000 forint hitelt vett fel. A lakóingatlan² az alperes és házastársa anyagi lehetőségeikhez mérten, túlnyomó részben szakemberek megbízásával szakaszosan újították fel. 2010. évben az alperes megvásárolt a szomszédos ingatlanból 1776 m² nagyságú területrészt, ami a helyrajzi száma¹ helyrajzi száma¹ ingatlanhoz csatolásra került. 2016. évben kezdte el megépíteni az ingatlanon a pincét is magába foglaló második melléképületet, mely 2017. évben készült el.
- [11] Az örökhagyó 2017. március 26. napján végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt. Ezt követően a peres felek között a viszony megromlott, a gazdasági együttműködés megszűnt. Az alperes az addigi közös használatban álló gépeket a felperesek elől elzárta, a felpereseknek a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos munkákat bér munkában kellett elvégeztetniük. A családi gazdaságban a családi gazdálkodó az I. rendű felperes lett, az alperes gyermekei kiléptek. A peres felek között a helysége¹ Járásbíróság előtt több per volt folyamatban (P.20.215/2018., P.20.039/2019., P.20.323/2020., P.20.307/2021.).
- [12] A felperesek keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az 1-33. tételszám alatt megjelölt gépek tulajdonjogát az I. rendű felperes 6/36 részben házassági vagyoni jogi igény jogcímen, 2/36 részben – az örökhagyó közbenső jogszerzésének megállapítása mellett – törvényes öröklés jogcímen, a II. rendű felperes 12/36 részben közös tulajdonszerzés és 2/36 részben – az örökhagyó közbenső jogszerzésének megállapítása mellett – törvényes öröklés

jogcímén megszerezte, míg az alperes 12/36 részben közös tulajdonszerzés és 2/36 részben – az örökhagyó közbenső jogszerzésének megállapítása mellett – törvényes öröklés jogcímén tulajdonos.

- [13] A 34. tételszámú Kleine Kühne Unicorn cukorrépa vetőgép körében annak megállapítását kérték, hogy a tulajdonjogot az I. rendű felperes 6/12 részben házassági vagyoni jogi igény jogcímén, és 2/12 részben törvényes öröklés jogcímén, a II. rendű felperes 2/12 részben törvényes öröklés jogcímén megszerezte, míg az alperes 2/12 részben tulajdonos törvényes öröklés jogcímén.
- [14] A felperesek az 1-34. tételszámú gépeken fennálló közös tulajdon olyan módon történő megszüntetését kérték, hogy azokat a bíróság adja az alperes tulajdonába, és az alperest kötelezze az I. rendű felperes részére 16.001.244 forint, a II. rendű felperes részére 27.512.179 forint megváltási ár megfizetésére, 2017. március 26. napjától (az örökhagyó halála) a Ptk. 6:48.§-a szerinti késedelmi kamattal növelt mértékben.
- [15] A helységi helyrajzi száml helyrajzi számú ingatlan vonatkozásában annak megállapítását kérték, hogy az értékelő-tulajdonkezelő beruházásokra figyelemmel számítható 40000/61000 tulajdoni hányadból az I. rendű felperes 6/36 részt házassági vagyoni jogi igény jogcímén, 2/36 részt az örökhagyó közbenső jogszerzésének megállapítása mellett törvényes öröklés jogcímén, a II. rendű felperes 12/36 részt közös tulajdonszerzés, 2/36 részt az örökhagyó közbenső jogszerzésének megállapítása mellett törvényes öröklés jogcímén megszerzett, az alperes tulajdonjoga 12/36 részben közös tulajdonszerzés, 2/36 részben törvényes öröklés jogcímén áll fenn. A tulajdonjog-változások átvezetése érdekében kérték az illetékes ingatlanügyi hatóság megkeresését. Kérték, hogy a bíróság bocsássa őket az ingatlan birtokába, és az alperest ennek tűrésére kötelezze.
- [16] Keresetüket a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 198.§ (1) bekezdésére, 200.§ (1) bekezdésére, 205.§ (1) bekezdésére, 139.§ (1) bekezdésére, 140.§ (1) bekezdésére, 95.§ (1) és (2) bekezdésére, 97.§ (1)-(3) bekezdésére, az ingatlanra vonatkozó igényük tekintetében másodlagosan az 1959. évi IV. törvény 137. § (2)-(4) bekezdésére, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 4:37.§ (1) és (3) bekezdésére, 4:40.§-ára, 5:37.§-ára, 5:68-70.§-ára, 5:84.§-ára, 7:1.§-ára, 7:2.§-ára, 7:55.§ (1) bekezdésére, 7:58.§ (1) bekezdésére, valamint a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 27.§ (1) bekezdésére, ténybelileg elsődlegesen a 2000. január 1. napján kelt megállapodásra alapították, mely utóbbi szerint az alperes nevére megvásárolt gépek és eszközök a II. rendű felperes, az alperes és az I. rendű felperessel házassági vagyoni közösségben élt örökhagyó 1/3-1/3-1/3 arányú osztatlan közös tulajdonába kerültek. Az örökhagyó elhalálozása következtében az ingóságok 1/3-ának az I. rendű felperes házassági vagyoni jogi igényével nem érintett fele része (6/36) a hagyaték tárgyává vált, melyet a törvényes öröklés szabályai szerint kell átadni, elszámolni. A Kleine Kühne Unicorn cukorrépa vetőgép az örökhagyó tulajdona volt, azt az alperes felhívás ellenére sem volt hajlandó kiadni. Ez az ingóság is a hagyaték részét képezi, melyet az I. rendű felperes házassági vagyoni jogi igénye és a törvényes öröklés szabályai szerint kell elszámolni.
- [17] Állították, hogy a helységi helyrajzi száml helyrajzi számú ingatlan ellenértékét az örökhagyó és az I. rendű felperes fizette ki. A 2000. január 1. napján kelt megállapodásra figyelemmel az örökhagyó és az I. rendű felperes folyamatosan biztosították a pénzt az ingatlan felújítására és újjáépítésére. Az örökhagyó és a II. rendű felperes az ingatlan felújításában személyesen is részt vettek. Hangsúlyozták, hogy az alperesnek az egyéni vállalkozásából nem származott olyan jövedelme, melyből a családja fenntartását, az ingatlan felújítását és a mezőgazdasági gépek beszerzését finanszírozni tudta volna, hiszen a vállalkozás veszteséges volt. Az ingatlan értéke a hagyaték megnyílásának időpontjában

61.000.000 forint, ebből a telekingatlan és a lakóházas ingatlan értéke 23.000.000 forint, a 2015-16-ban épült alapincézett melléképület értéke 8.000.000 forint, a 2007-2014 között épült gépjármű- és terménytároló értéke pedig 30.000.000 forint. Állították, hogy a helységi 2209 helyrajzi számú ingatlanból az 1776 m² nagyságú területrészt megvásárlása (1.776.000 forintért) is mezőgazdasági eszközbeszerzésként történt, melyet az I. rendű felperes és az örökhagyó finanszírozott, hasonlóan az ingatlanon elhelyezett fűtő kúthoz és üzemanyagtárházhoz (utóbbiak az ingóeltárban feltüntetve 27. és 28. tétel alatt).

- [18] Az alperes írásbeli ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A 2000. január 1. napján kelt megállapodással kapcsolatban elsődlegesen arra hivatkozott, hogy azt nem írta alá, másodlagosan arra, hogy azt a gázolaj elszámolhatósága érdekében kötötték, harmadlagosan állította, hogy annak alapján legfeljebb a megállapodás megkötéséig megszerzett ingóságok, így a permetező, a traktor és a kombinátor (1-3. tételek) esetében keletkezhetett közös tulajdon, a jövőre vonatkozóan az okirat ilyen tartalmú megállapodást nem tartalmaz. Előadta, hogy az 1. tétel alatti permetezőt 2011. évben értékesítette, a vételárát a II. rendű felperesnek átadta. A 2-3. tételszám alatti gépek az I. rendű felperes birtokában vannak. Állította, hogy 1998. évtől kezdődően östermelői tevékenységéből, 2002. évtől egyéni vállalkozóként olyan jövedelemre tett szert, mely biztosította a keresetlevél 4-33. tételszámai alatt felsorolt ingóságok megvásárlását. A családi gazdaság tagjai a gyermekei voltak, helyettük a munkát ő végezte, a családi gazdaság eredményéből nem részesült. Emellett hangsúlyozta, hogy a családi gazdálkodás mellett önállóan is gazdálkodott. Állította, hogy az örökhagyó és az I. rendű felperes nem rendelkeztek olyan jövedelemmel, melyből őt támogathatták volna. A helységi helyrajzi számú ingatlan vételárát megfizette, az ingatlan felújítását saját bevételeiből valósította meg, ahhoz az örökhagyó és az I. rendű felperes pénzt nem adott, az örökhagyó és a II. rendű felperes személyes segítsége a tulajdonszerzéshez jelentéktelen mértékű volt.
- [19] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az rendszámú forgalmi rendszámú 1.450.000 forint értékű MTZ 82 traktor és a 300.000 forint értékű Kombi 3,3 azonosítójú kombinátor tulajdonjogát az I. rendű felperes 6/36 részben házassági vagyoni igény jogcímén, 2/36 részben törvényes öröklés jogcímén, a II. rendű felperes 12/36 részben közös tulajdon és 2/36 részben törvényes öröklés jogcímén megszerezte, míg az alperes tulajdoni hányada 12/36 részben közös tulajdon és 2/36 részben törvényes öröklés jogcímén áll fenn.
- [20] Megállapította, hogy a 490.000 forint értékű KLEINE KÜHNE UNICORN cukorrépa vetőgép tulajdonjogát az I. rendű felperes 6/12 részben házassági vagyoni igény jogcímén, 2/12 részben törvényes öröklés jogcímén, a II. rendű felperes 2/12 részben törvényes öröklés jogcímén, az alperes 2/12 részben törvényes öröklés jogcímén megszerezte.
- [21] A fenti ingóságokon fennálló közös tulajdont megszüntette olyan módon, hogy az MTZ 82 traktor I. rendű felperesi 8/36 tulajdoni hányadát 322.222 forint, a II. rendű felperesi 14/36 tulajdoni hányadát 563.889 forint ellenértéken; a Kombi 3,3 azonosítójú kombinátor I. rendű felperesi 8/36 tulajdoni hányadát 66.667 forint, a II. rendű felperesi 14/36 tulajdoni hányadát 116.667 forint ellenértéken; a KLEINE KÜHNE UNICORN cukorrépa vetőgép I. rendű felperesi 8/12 tulajdoni hányadát 326.667 forint ellenértéken, a II. rendű felperesi 2/12 tulajdoni hányadát 81.667 forint ellenértéken az alperes tulajdonába adta. Kötelezte az alperest, hogy közös tulajdon megszüntetése jogcímén fizessen meg az I. rendű felperesnek 715.566 forintot, a II. rendű felperesnek 762.223 forintot és ezeknek az összegnek 2017. március 26. napjától kezdődően a késedelemmel érintett naptári fél év első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. Kötelezte a felpereseket, hogy a megváltási ár megfizetésével egyidejűleg adják ki az alperes részére az rendszámú 1.450.000 forint értékű MTZ 82 traktort azzal, hogy az egyidejű teljesítésben az alperes köteles előljárni. A fentieket meghaladóan a keresetet elutasította. A

felpereseket egyetemlegesen az alperes részére 2.000.000 forint perköltség, az állam javára az I. rendű felperest 562.154 forint, a II. rendű felperest 912.200 forint, az alperest 25.646 forint feljegyzett eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

- [22] Ítéletének indoklásában rögzítette, hogy elsősorban a 2000. január 1. napján kelt megállapodást kellett értelmeznie az 1959. évi IV. törvény 207.§ (1) bekezdésére figyelemmel. Ismertette a peres felek személyes előadását, mérlegelte a tanúvallomásokat, és arra a következtetésre jutott, hogy tanú1 és tanú2 a felperesi állításokat alátámasztani nem tudták, mert a megállapodásról a felperesektől szereztek tudomást, a felperesek mondták nekik, hogy minden mezőgazdasági gép közös tulajdonban van. A tanúk csak annyit tapasztaltak, hogy a peres felek közösen, együttműködve dolgoztak az alperes néven nyilvántartott mezőgazdasági gépekkel.
- [23] Osztotta az elsőfokú bíróság azt az alperesi jogi érvelést, mely szerint az a megszövegezés, hogy az alperes néven „regisztrált” mezőgazdasági gépek, a megállapodás megkötéséig megszerzett gépeket jelenti. A megállapodás szövegezéséből nem lehet arra következtetni, hogy azt a felek a jövőre vonatkozóan korlátlanul, határozatlan időre és az alperes néven vezetett valamennyi mezőgazdasági gépre, ingatlanra is kiterjedő mezőgazdasági beruházásra vonatkozóan kötötték volna meg. Hangsúlyozta, hogy a perrel érintett mezőgazdasági gépek (4-33. tételszám), ide nem értve a 34. tételszámot, az I. rendű felperes által végzett könyvelésben az alperes egyéni vállalkozásában, az alperes tulajdonaként lettek feltüntetve.
- [24] Az elsőfokú bíróság így az 1959. évi IV. törvény 207.§ (1) bekezdése szerint azt állapította meg a megállapodás értelmezése körében, hogy az a 2000. január 1. napjáig beszerzett, alperes néven szereplő mezőgazdasági gépekre vonatkozik, annak alapján a azonosító azonosító számú permetező, az rendszám1 forgalmi rendszámú MTZ82 traktor és a Kombi 3,3 kombinátor az örökhagyó, a II. rendű felperes és az alperes osztatlan közös tulajdonába került. A peres felek az ingóságok 2017. március 25. napjára vetített értékét egyezően határozták meg. Az alperes állította, hogy a permetezőgépet 2011. évben eladta, a felperesek ezt vitatva állították, hogy az az örökhagyó halálakor, vagyis a hagyaték megnyíltakor az alperes birtokában volt. Ugyanakkor a hagyatéki leltárba (2017. december 12.) a permetező felvételre nem került. A II. rendű felperes személyes meghallgatása során az értékesítés tényét nem vitatta, csak azt nem ismerte el, hogy a vételárat az alperes átadta a részére. A felperesek érdekében állt annak bizonyítása, hogy a hagyaték megnyíltakor az ingóság a hagyatékhoz tartozott. Ezt azonban nem bizonyították, ezért az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a hagyaték megnyíltakor a közös tulajdon tárgyát a permetezőgép nem képezte.
- [25] A cukorrépa vetőgép kapcsán az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy alperes az örökhagyó által történt vásárlást nem vitatta, a vásárlás forrása tekintetében utalt arra, hogy a vételár a családi gazdaság számlájáról került átutalásra. Miután azonban egyéb nyilatkozatot nem tett, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, az elsőfokú bíróság az alperesi elismerésre tekintettel állapította meg, hogy a cukorrépa vetőgép az örökhagyó hagyatékát képezi. Mivel az alperes sem a közös tulajdon megszüntetését, sem a megszüntetés módját nem kifogásolta, ezért az elsőfokú bíróság az alperest kötelezte a felperesi tulajdoni hányadok megváltására.
- [26] Az ingóságok megvásárlásához felhasznált források vizsgálata körében az elsőfokú bíróság ismertette az I. rendű felperes e kérdést érintően tett személyes előadásait. A helységi Járásbíróság előtt folyamatban volt P.20.039/2019. számú perben (6. sorszámú jegyzőkönyv) a jelen per I. rendű felperese úgy nyilatkozott, hogy „amikor alapítottuk a családi gazdaságot úgy beszéltük meg, hogy együtt, közösen csinálunk mindent és közösen részesülünk a jövedelemből is. Egyéb jogcímenek ugyan, de ténylegesen ez a jövedelem került kifizetésre fiainknak. A lányok felé nem volt kifizetés, az anyjuk és az apjuk megkapta.” A helységi Járásbíróság előtt folyamatban volt P.20.215/2018. számú peres eljárásban ugyanő a 6. számú iratban előadta, hogy az alperes egyéni vállalkozása és a családi gazdaság között szoros

gazdasági együttműködés volt. A családi gazdaságból képződő jövedelemből került finanszírozásra az alperes egyéni vállalkozásában működtetett teljes géppark. A P.20.215/201810. számú jegyzőkönyvben rögzített személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy „az alperes vállalkozói számláján pénz nem maradhatott, elutaltam a saját és az apja számlájára, befektettem. A családi gazdaság és a mezőgazdasági vállalkozás számlái külön-külön érkeztek, ezeket együtt a családi gazdaság és a mezőgazdasági vállalkozás bevételeiből fedeztem. Az alperes mezőgazdasági vállalkozásából leemelt összegeket is a befektetési számlán kezeltem, nem különíthető el, hogy melyik a különvagyonom, melyik a mezőgazdasági vállalkozás, melyik a családi gazdaság bevételeiből származó befektetés. A mezőgazdasági vállalkozásból és a családi gazdaságból származó bevételek egy része a következő évben visszaforgatásra került.”

- [27] A peres felek által csatolt bankszámlaforgalomból (46/5. számú kimutatás, a 38. számú irat), tanú1, tanú2 és vezetőknév tanúk vallomása alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az I. rendű felperes az alperes számlájáról az alperes felhatalmazása alapján rendszeresen a nagyobb pénzösszegeket leemelte, értékpapírba fektette be. Abból, hogy az I. rendű felperes az alperes által az egyéni vállalkozásában mintegy 70 hektáron végzett mezőgazdasági termelésből és az örökhagyó által vezetett családi gazdaságból származó bevételekből pénzkötéseket tudott eszközölni, az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy a felek mezőgazdasági tevékenysége eredményes volt, és alátámasztva látta, hogy az alperes egyéni vállalkozásában rendelkezésre állt olyan bevétel, amely a perrel érintett 4-33. tételszámú ingóságok megvásárlását fedezte. Utalt arra is, hogy a felek által nem vitatottan az alperes a mezőgazdasági gépek megvásárlásához hiteleket vett igénybe, vagy lízing útján szerezte meg őket. Az alperesi tulajdonszerzést alátámasztó tényként értékelte, hogy az alperesi egyéni vállalkozás könyvelésében az ingóságok feltüntetésre kerültek, illetve, hogy az örökhagyó haláláig a peres felek között az ingóságok tulajdonjoga tekintetében vita nem volt. Rámutatott, hogy az alperesi számlákra jogcím nélkül történő I. rendű felperesi befizetések, átutalások a felhasználások célját nem igazolják. Nem találta relevánsnak azt sem, hogy 1999. évet megelőzően az I. rendű felperes milyen különvagyonnal rendelkezett, hiszen az 1990-es években megszerzett különvagyoni ingatlanok értékesítéséből, kárpótlási jegyből származó bevételek nem cáfolják azt, hogy az alperes egyéni vállalkozásából a mezőgazdasági gépek megvásárlásához szükséges forrás rendelkezésre állt. Nem tulajdonított jelentőséget annak az I. rendű felperesi hivatkozásnak sem, hogy az alperest terhelő haszonbérleti díjakat ő fizette ki, mivel az alperesi állítás és felperesi elismerés szerint a pénzügyek intézésével az I. rendű felperes volt megbízva.
- [28] A helység1 helyrajzi szám1 helyrajzi számú ingatlan vonatkozásában az elsőfokú bíróság azt vélte a felperesek által bizonyítandónak, hogy az ingatlan megvásárlásához a vételárat az I. rendű felperes és az örökhagyó bocsátották az alperes rendelkezésére, illetve azt, hogy az ingatlan felújításához az anyagi forrást az örökhagyó és az I. rendű felperes biztosította, továbbá, hogy a II. rendű felperes a felújítás során tulajdonjogot keletkeztető beruházást valósított meg, mindezt azonban a rendelkezésre álló bizonyítékok részletes értékelése alapján nem találta megállapíthatónak.
- [29] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek fellebbeztek. Fellebbezésükben elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a 2000. január 1. napján kelt megállapodásra tekintettel a tulajdonjog megállapítására és a közös tulajdon megszüntetésére irányuló kereset teljesítését, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérték.
- [30] A per érdemét tekintve fellebbezésüket arra alapították, hogy 2000. január 1. napján a gazdálkodás optimalizálása érdekében, az addigi együttműködés talaján az örökhagyó, a II. rendű felperes és az alperes az 1959. évi IV. törvény 139.§ (1) bekezdése szerinti közös

tulajdon keletkezéséről kötöttek megállapodást, mégpedig – az érintett feleknek a szerződéskötést követő magatartásából következően – a jövőre nézve is. A megállapodás a gépbeszerzéseken túlmenően a termelőeszközök körébe sorolandó, a mezőgazdasági termeléshez szükséges gépszín és tároló építésére, és a kiszolgáló lakóépület rekonstrukciójára is kiterjedt.

- [31] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a 2000. január 1. napján megkötött megállapodást helytelenül értelmezte. A megállapodás a tartalma alapján egyértelműen a jövőre is vonatkozott, amit az is erősít, hogy a felek szándéka az együttműködés kereteinek kialakítására irányult. A megállapodás nyelvtani értelmezése körében az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a jövőre vonatkozó kijelentésekben a jelen idő és a szenvedő szerkezetekre emlékeztető múlt idő használata is elfogadott és érthető, a magyar nyelv bevett szokásként engedi alkalmazni a jelen időt a jövő időben zajló eseményekre, a jövő időre vonatkozó utalás mellett vagy anélkül is. A „vásárolt” [helyesen: regisztrált] kifejezés nem a klasszikus múltidőt jelenti, hanem bármilyen, az alperes nevére vásárlásra kerülő termelőeszközhöz vonatkozik.
- [32] Kifejtették fellebbezésükben a felperesek, hogy az elsőfokú bíróság tévesen nem tulajdonított jelentőséget mindazoknak a körülményeknek, melyek a 2000. január 1-jei megállapodás jövőre vonatkozó hatályát támasztják alá, így egyebek mellett figyelmen kívül hagyta a történeti előzményeket, a megállapodás mozgatórugóit, azt, hogy az alperes Áfás egyéni vállalkozói mivoltára figyelemmel nála volt érdemes megjeleníteni a gépbeszerzéseket, és nem az őstermelő örökhagyónál.
- [33] Változatlanul hangsúlyozták, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárás eredménye alapján az alperes nem rendelkezett megfelelő saját forrással sem a gépbeszerzésekre, sem a családi ház felújítására, a melléképületek megépítésére. Az I. rendű felperes fizetett be pénzüsségeket és végzett banki átutalásokat, amelyek finanszírozták az alperes nevében szereplő beruházásokat. A perben az alperes maga csatolt részletes kimutatást a bevételeiről, amely kimutatás alapján egyértelműen megállapítható, hogy bizonyosan nem voltak meg a beruházásokhoz szükséges saját bevételei. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta összeadni a beszerzések értékét, ami mintegy 130.000.000 forint volt. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az örökhagyó és az I. rendű felperes fizette meg a földbérleti díjakat az alperes helyett 2015. december 31. napjáig 26.975.238 forint összegben, holott ez a tény tovább rontja az alperes gazdálkodásának számadatait és cáfolja, hogy saját erőből vagy felvett hitelből önállóan finanszírozta volna a gépvásárlásokat, beruházásokat. Ugyancsak kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság nem vette tekintetbe az örökhagyótól és az I. rendű felperestől származó forrásokat, azokat az adatokat, melyek szerint a beszerzések, illetve a kölcsönök visszafizetésének forrását egyértelműen az örökhagyó és házastársa körében lehet beazonosítani. Vitatták azt az álláspontjuk szerint kellően alá nem támasztott ténymegállapítást is, hogy a 2003-2014 közötti időszakban 42.988.288 forint átutalás valósult meg az alperesi számláról az I. rendű felperes számlájára.
- [34] Rámutattak a felperesek, hogy a megállapodás általuk hivatkozott tartalmára lehet következtetni a megvalósult közös géphasználatból, a gépbeszerzések során történő együttes eljárásból, a gépek közös karbantartásából. Hangsúlyozták, hogy tanú1, tanú2, tanú4, tanú5 és tanú6 tanúk is egybehangzóan nyilatkoztak arról, hogy a 2000. január 1-je után vásárolt gépek körében is a közös beszerzés és a közös géphasználat volt általános, a közösség nem csak a 2000. január 1-jén meglévő gépekre terjedt ki. Ezzel szemben vezetéknev tanúvallomása, hogy a gépek csak közös használatban, de nem közös tulajdonban voltak, ellentmond annak az alperesi tényállításnak is, hogy a mezőgazdasági munkájáért és a gépek használatáért ők (felperesek) tartoznának neki. Hangsúlyozták a felperesek, hogy vezetéknev tanú elfogult, vallomása bizonyítékként nem használható fel.

- [35] Hivatkoztak a helységi Járásbíróság 6.P.20.215/2018/29. számú, a jelen per I. rendű felperesének kölcsönkövetelését elutasító ítéletére, melyben a bíróság azt állapította meg, hogy az alperes 2013. év végén a családi gazdaság által is használt aratógép cseréjét tervezte, a vásárlást a családdal egyeztette, a szóba jöhető gépek közül kiválasztott CLAAS Mega 208 típusú kombájnt testvérével és édesapjával együtt vásárolta meg és hozta el.
- [36] A felperesek álláspontja szerint az az elsőfokú ítéleti ténymegállapítás, miszerint a kialakult gazdasági együttműködés az örökhagyó halálát követően szűnt meg, és az alperes ekkor az addig közös használatban álló gépeket előlük elzárta, önmagában cáfolja az elsőfokú ítélet fő gondolatfonalát, hogy a megállapodás csak a 2000. január 1-jén meglévő gépek közös használatára vonatkozott volna. Egyértelmű ugyanis, hogy a közösség fennállt az örökhagyó haláláig, így tehát az elsőfokú ítélet önmagának is ellentmond. Az elsőfokú bíróság helytelenül mérlegelt akkor, amikor a felperesi tanúk egybehangzó vallomását a gazdasági összefonódás, a gépek beszerzése, üzemeltetése és használata körében figyelmen kívül hagyta, ugyanakkor az alperes elfogult házastársának vallomásával összefüggésben kételyt nem támasztott.
- [37] Rámutattak a felperesek, hogy az alperes mind a jelen perben, mind más eljárásokban következetlen előadásokat tett. A jelen perben alaptalanul vitatta a 2001. január 1-jei megállapodás aláírását, a 2., 3. tételek vonatkozásában ugyan feltételes elismerő nyilatkozatot tett a felperesi tulajdoni igényre, ugyanakkor peren kívül irreális mértékű használati díj iránti követeléssel lépett fel. Ugyancsak következetlen az alperesi előadás abban a körben, hogy a permetező 2011. évi értékesítéséből befolyt bevételt a II. rendű felperesnek átadta volna (ténylegesen nem adta át); ha az nem illette meg a II. rendű felperest, indok sem lett volna a vételár átadására.
- [38] A családi gazdaság kérdésköre álláspontjuk szerint indokolatlanul került az elsőfokú ítéletbe, mert a családi gazdaságot a megállapodást követően alapították, annak az alperes nem volt tagja. A családi gazdaság nem volt a per tárgya, az alperes gyermekeinek – jogalap nélküli gazdagodás címén – támasztott igényét külön perben már jogerősen elutasították.
- [39] Az ingóságok megnevezésbeli pontatlanságai mellett sérelmezték a felperesek, hogy az 1. tételszámú permetező körében az elsőfokú bíróság a terhükre értékelte azt a tény, hogy sem a gép, sem annak ára nem került elő; tévesen foglalt állást a bizonyítandó tények és a bizonyítási teher körében, amely megalapozatlanságra vezet a Pp. 265.§ (1) és (4) bekezdésének sérelmére figyelemmel.
- [40] Másodlagos fellebbezési kérelmükkel összefüggésben eljárási szabálysértésként a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 265.§ (1) és (4) bekezdésének, 341.§ (1) bekezdésének, 342.§ (1) és (3) bekezdésének, 346.§ (3)-(5) bekezdésének megsértésére hivatkoztak. Amellett, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységét okszerűtlennek találták, sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság az igazságügyi könyvszakértő kirendelésére vonatkozó indítványukat annak ellenére utasította el, hogy a bizonyítás őket terhelte, ráadásul a bizonyítási indítvány elutasítását meg sem indokolta. Hangsúlyozták, hogy a rendelkezésre bocsátott bizonyítékok feldolgozásával igazságügyi könyvszakértő adhatott volna átlátható szakvéleményt az alperes nevére vásárolt gépek és az alperesnél megvalósult egyéb beruházások forrásáról, a szakvélemény hiányában az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan.
- [41] Kifogásolták továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a 2000. január 1-jei keltezésű megállapodáson alapuló szerződéses közös tulajdon létesítéshez képest szubszidiárius ráépítési szabályok előtérbe helyezésével nem merítette ki a keresetet, és olyan jogcímet vizsgált és illesztett a gondolatmenetébe, amire ők nem ekként hivatkoztak.

- [42] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével a tényállást helyesen állapította meg, eljárásjogi szabályt nem sértett, indokolási kötelezettségének eleget téve az anyagi jognak megfelelő ítéletet hozott.
- [43] A fellebbezés nem alapos.
- [44] A másodfokú bíróság a Pp. 383.§ (1) bekezdésében írtakra is figyelemmel elsődlegesen a felperesek hatályon kívül helyezés iránti fellebbezési kérelmét vizsgálta.
- [45] A Pp. 381.§-a alapján az eljárási szabálysértés három konjunktív feltétel fennállása esetén vezethet az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére: ha a szabálysértés az elsőfokú eljárás lényeges szabályát érintette, az az ügy érdemi eldöntésére kihatott, és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges vagy nem észszerű. A másodfokú bíróság erre is figyelemmel vizsgálta a felperesek által sérelmezett, illetve hiányolt eljárási cselekményeket.
- [46] A Pp. 265.§-ának mikénti alkalmazása nem tartozik azoknak az eljárási rendelkezéseknek a körébe, amelyek megsértésének jogkövetkezményeit a Pp. 381.§ (1) bekezdése alapján lehetne levonni. Ha a bíróság a Pp. 237.§ (2) bekezdése szerinti bizonyítási anomália tényhelyzetét észleli, azaz a perfelvételi nyilatkozat nem terjed ki valamely lényeges tény vonatkozásában a bizonyításra vagy a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása mely felet terheli, úgy ez a helyzet a bíróság anyagi pervezetési kötelezettségét alapozza meg, a másodfokú eljárásban esetlegesen a Pp. 384.§-ának alkalmazására vezethet. A jelen fellebbezési eljárásban a felperesek ennek megfelelő anyagi pervezetési hiányosságot nem sérelmeztek, és az eljárási jogkövetkezmények levonását sem ennek megfelelően kérték. A felperesek az őket terhelő bizonyítás ismeretében kívántak a bizonyítási kötelezettségüknek eleget tenni, az elsőfokú bíróság azonban eltérő jogi álláspontjára, a per alapjául szolgáló megállapodás eltérő értelmezésére visszavezethetően a bizonyítás irányát és szükségességét nem a felperesek álláspontjának megfelelően határozta meg, ami nem eljárási, hanem a bíróság érdemi mérlegelő tevékenységéhez kapcsolódó kérdés. A mérlegelés eredményének támadása eljárási szabálysértésre alapított hatályon kívül helyezés iránti kérelmet nem alapoz meg.
- [47] A Pp. 346.§ (3) és (5) bekezdése az ítélet kötelező tartalmi elemeit írja elő, az elsőfokú ítélet e követelményeknek megfelel. A bizonyítási indítványok elutasítását az elsőfokú bíróság sommásan indokolta, ez azonban értelemszerűen nem ad okot a hatályon kívül helyezésre.
- [48] A felperesek által sérelmezett további eljárási szabálysértés, az ítélet teljességére vonatkozóan a Pp. 341.§-ában előírt követelmények esetleges megsértése sem vezet automatikusan hatályon kívül helyezéshez, mert a Pp. 369.§ (3) bekezdés e) pontja alapján a másodfokú bíróság olyan kérdésről is határozhat, amelyben az elsőfokú bíróság nem tárgyalt, illetve nem határozott, így ilyen esetekben az orvosolhatóság vizsgálata kerül előtérbe. Az elsőfokú bíróság a jelen perben azonban bizonyosan nem sértette meg az ítélet teljességére vonatkozóan a Pp. 341.§ (1) bekezdésében előírt követelményeket. Az elsőfokú bíróság ugyanis elsődlegesen a felpereseknek a 2000. január 1-jei megállapodás alapján támasztott igényét bírálta el. Miután a megállapodás tartalmát, tárgykörét a felperesekétől eltérően értelmezte, és az általa elfogadott értelmezésből következően a megállapodás nem terjedhetett ki az ingatlannal kapcsolatos igényekre, utóbbit szükségszerűen a másodlagosan előterjesztett ráépítési jogcím felhívásával kellett vizsgálni. Az elsőfokú bíróság tehát nem terjeszkedett túl a kereseti kérelmen, illetve nem döntött olyan jogról sem, amelyet a fél a perben nem állított.
- [49] A Pp. 370.§ (1) bekezdésére figyelemmel rögzíti a másodfokú bíróság, hogy a felülbírálatnak nem tárgya a ráépítéssel kapcsolatos elsőfokú döntés, miután a fellebbezés e másodlagos kereseti kérelem teljesítésére már nem terjed ki, a felperesek fellebbezésükben kizárólag a

2000. január 1-jei megállapodásra figyelemmel, annak alapján kérték az ingatlannal kapcsolatos igényeik teljesítését.

- [50] Miután az ítélet hatályon kívül helyezésére a törvény szerint nem volt szükség, a másodfokú bíróság az ügy érdemét, az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetéseket vizsgálta.
- [51] A 2000. január 1-jei megállapodás mikénti értelmezését tekintve a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság következtetésével értett egyet. Az értelmezés során az 1959. évi IV. törvény 207.§ (1) bekezdésére is figyelemmel a szerződő felek feltehető akaratának és a szerződéskötéshez vezető körülményeknek a fényében a szavak általánosan elfogadott jelentéséből kellett kiindulni. A másodfokú bíróság elsődlegesen „a mezőgazdasági gépek és eszközök” kitételrel foglalkozott, mivel a megállapodás alapján ebbe a körbe tartozó tételek minősülhetnek közös szerzeménynek.
- [52] A mezőgazdasági gépek és eszközök általánosan elfogadott jelentéstartalma nem terjed ki az ingatlanokra, illetve az ingatlanon végzett beruházásokra. Az eszköz materiális megközelítésben tárgy, amellyel egy adott célt lehet elérni, átvitt értelemben pedig e cél megvalósítására irányuló eljárást, tevékenységet lehet eszköznek minősíteni. A felperesek megközelítése ehhez képest alapvetően az eszköz számviteli értelmezésére vezethető vissza, mely szerint az eszköz elsősorban valamely aktív vagyonelemet jelenti. A másodfokú bíróság megítélése szerint ugyanakkor a „mezőgazdasági” jelzős szerkezet önmagában is a materiális megközelítést támasztja alá, miután számviteli értelemben az eszközöknek nincs mezőgazdasági minősítése. Ennél is lényegesebb azonban az az élethelyzet, melyben a megállapodást megkötötték, mert a megállapodás célja nem vitatottan egy formális kereteket és részletszabályozást nélkülöző gazdasági együttműködés alapjainak lefektetése volt, amelytől a számviteli megközelítés idegen.
- [53] A felperesek emellett hangsúlyozottan hivatkoztak arra, hogy a befejezett melléknévi igenév használata („regisztrált”) nem csak a múltra, illetve a már megvalósult, bekövetkezett eredményre utal, hanem a felek lényegében a beálló melléknévi igenév („regisztrálandó”) helyett, a bonyolultabb jövő idejű körülírás elkerülése érdekében használták ezt az egyszerűbb alakot. Ez a felperesi értelmezés önmagában a szöveg nyelvtani értelméből nem következik, de nem utal a jövőre vonatkozó tartalomra a „mindenkor tudomásul vesszük” kifejezés sem, miután ez hétköznapi értelemben annak nyomatékosítása, hogy a felek a megállapodásban rögzítetteket komolyan gondolják, a jövőben sem kívánják vitatni, megtámadni. A jövőre vonatkozó elem a megállapodásban így kizárólag a közös munkavégzésre vonatkozik, arra, hogy az alperes nevén regisztrált mezőgazdasági gépeknek és eszközöknek a jövőben is közös munkavégzéssel együtt húzzák a hasznait, és fogják viselni a terheit. A megállapodás tehát nyelvtani értelme szerint nem tükrözi azt a szándékot, hogy a felek közös szerzeménynek minősítik azokat a mezőgazdasági gépeket és eszközöket is, amelyek a jövőben fognak az alperes nevére regisztrálásra kerülni.
- [54] Nem következik a felperesek által követett generális, meglévő és jövőbeli vagyonelemeket átölelő értelmezés az eset körülményeiből sem. Ellenkezőleg, a másodfokú bíróság megítélése szerint a megállapodás ilyen értelmezése lényegében a jövőre nézve egyszer és mindenkorra kizárná, hogy az alperes önállóan szerezzen a gazdálkodáshoz bármilyen távoli összefüggés mentén kapcsolódó tulajdont (így például kiszolgáló épületnek minősíthető családi otthon) amivel kapcsolatban alaposan következtethető, hogy egy ilyen értelmű megállapodás nem felelhetett meg a nyilatkozó alperes feltehető akaratának.
- [55] A nyelvtani értelmezésből tehát lényegében az a megközelítés következik, hogy a korábban már az alperes nevén regisztrált mezőgazdasági gépek és eszközök közös tulajdonban állását az alperes elismeri és ezt a jövőben sem kívánja vitatni. Emellett a gazdasági tevékenységet igénylő együttműködésben állapodtak meg a felek, anélkül azonban, hogy olyan tartalmú

egyező akaratot lehetne a megállapodás szövegébe beleírni, miszerint a működés során az alperes által szerzett dolog sui generis jogcímen automatikusan közös tulajdonba kerül.

- [56] A felpereseknek a saját értelmezésüket alátámasztó jelentős érve a közös gazdálkodás megvalósulása volt, ami a kívülálló harmadik személyek előtt teljes gazdasági közösségként jelent meg. Utóbbi tapasztalatot tanúl tanú (32.P.20.167/2022/65. számú jegyzőkönyv) úgy fogalmazta meg, hogy „soha nem volt jellemző ez az enyém-tied viszony, minden közös volt”.
- [57] A másodfokú bíróság ugyanakkor nem találta igazoltnak azt sem, hogy a kétséget kizáróan hosszú ideig fennállt gazdasági együttműködés alapja valóban a felperesek által hivatkozott megállapodás volt. A felek ugyanis 2000. évtől kezdődően – továbbra is együttműködve – a gazdálkodást új keretek között (családi gazdaság és egyéni vállalkozás) folytatták. Maga az I. rendű felperes nyilatkozott – többes szám első személyben – arról, hogy a családi gazdaság megalakulásával egyidejűleg az alperes részére egyéni vállalkozói engedélyt váltottak ki (Szekszárdi Törvényszék 32.P.20.167/2022/31. számú tárgyalási jegyzőkönyv).
- [58] A felperesek a per során mindvégig nyomatékosan hivatkoztak arra, hogy a családi gazdaság létrehozása és működtetése a 2000. évi megállapodástól függetlenül történt. Az I. rendű felperes személyes előadása szerint nem a családi gazdaságból finanszírozták a gépek megvásárlását, a [perbeli] megállapodást és családi gazdálkodásról szóló megállapodást nem lehet összekeverni, az két külön dolog. Végül azonban az I. rendű felperes elismerte, hogy ugyanazokat a földeket használták a családi gazdaságban, mint a gépek finanszírozására. A 2000. évi megállapodáson alapuló gazdálkodás így bizonyosan nem folytatódhatott a családi gazdaság formájában folytatott gazdálkodástól függetlenül. A közös gazdálkodás új alapokra helyezését és ezáltal a korábbi megállapodás eredeti tartalmának hatályvesztését a másodfokú bíróság megítélése szerint nem zárja ki az a felperesek által felhozott érv, hogy a családi gazdasági szerződésben az alperes nem volt szerződő fél. Mivel a családi gazdaságba az alperes kiskorú, a megállapodás megkötésekor másfél éves gyermekét vonták be tagként, gyakorlatilag az alperes közreműködésével és az ő munkavégzésére is tekintettel történt a családi gazdaság alapítása, a kiskorú gyermek(-ek) helyett a cselekvőséget az alperes képviselte.
- [59] A perben igen jelentős hangsúlyt kaptak a finanszírozási kérdések, a fent részletezettek tükrében azonban ezeknek nincs ügydöntő jelentőségük. A felperesi megközelítésből (indirekt bizonyítással, az alperes egyéni vállalkozásában keletkezett források elégtelenségének igazolásával, saját – tehát nem közös – finanszírozási források feltárásával kívánták igényüket alátámasztani) az tűnik ki, hogy a felperesek bizonyos értelemben elkülönülőnek értelmezték a családi gazdaság forrásait, az azon kívüli saját forrásokat (amit az I. rendű felperes a 32.P.20.167/2022/31. számú jegyzőkönyvben úgy jelölt meg, hogy az saját földek hozamából, az állattartásból származó jövedelemből és hitelből állt), valamint az alperesi egyéni vállalkozás eredményét. Ugyanakkor kétségtelen, hogy a szoros gazdasági összefonódás mindezeknek a forrásoknak a közös kezelésében is megnyilvánult azáltal, hogy az I. rendű felperesnek hosszú időn át elszámolási kötelezettség nélküli teljeskörű felhatalmazása volt az I. rendű alperes számlája feletti rendelkezésre, és a pénzforgalmat, a kötelezettségek kifizetését is ő bonyolította.
- [60] A fenti tényhelyezethez kapcsolódóan több következtetés is adódik, és ezek egyike sem alkalmas a felperesek jelen perben érvényesített igényének alátámasztására. Az első és legfontosabb, hogy a finanszírozás ténye a finanszírozó javára tulajdonjogot nem alapoz meg. Tulajdonképpen a felperesek sem e logika mentén léptek fel, hanem a 2000. évi megállapodás értelmezésének alátámasztása körében hivatkoztak az általuk, illetve a jogelődjük által biztosított pénzeszközökre. A 2000. évi megállapodás azonban (ahogy arra a másodfokú bíróság fentebb már utalt) nem különböző gazdálkodási formák összefonódásának mikénti

rendezésére, hanem egy közös, monolit gazdálkodásra vonatkozik („...összefogással közösen dolgozunk...”). Az egyes részes felek (illetve jogutódai) igényei még a tisztán a 2000. évi megállapodás alapján folytatott gazdálkodás esetén sem lennének érvényesíthetőek kiragadottan, teljeskörű elszámolás nélkül, és ez különösen így van az utóbb kialakult, bonyolultabb gazdálkodási keretek esetében. Másrészt az a tény, hogy az alperes egyéni vállalkozása tökehiányos volt, és a nagyértékű beszerzések elszámolását követően veszteségelhatárolásra volt szükség, nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a gépbeszerzéseket a felperesek finanszírozták, különösen, mivel a helységi Járásbíróság P.20.039/2019. számú iratai közé csatolt adóbevallások alapján a családi gazdaságból még annyi kimutatható jövedelem sem származott, mint amennyi az alperes egyéni vállalkozásából, a hivatkozott 130.000.000 forint összegű ráfordítás nagyságrendjét az I. rendű felperes és az örökhyagó hivatkozott egyéb forrásai sem közelítették meg.

- [61] A fent kifejtettekre figyelemmel az alperes egyes perbeli nyilatkozatai, peres kívüli igényérvényesítése közötti ellentmondásoknak nem volt az ügy érdemére kiható jelentősége, amellet, hogy az I. rendű felperes perbeli előadásai sem voltak mindenkor következetesek.
- [62] Mivel a felperesek az általuk hivatkozott megállapodásra mint tulajdonszerzési jogcímre az elsőfokú ítéletben írtakon túl további igényt – különösen teljeskörű elszámolás hiányában – megalapozottan nem támaszthattak, a további bizonyítás, az I. rendű alperesnél fellelhető vagyonelemek forrására igazságügyi könyvszakértő kirendelése az elsőfokú bíróság helyes döntésének megfelelően szükségtelen volt.
- [63] Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal az 1. tételszámú permetező vonatkozásában is. A tulajdoni igényvel fellépő felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a közös gazdálkodás megszűnésekor ez a vagyonelem még megvolt, amit a rendelkezésre álló adatok (így különösen a hagyatéki eljárás során az alperesnél felvett ingóeltár tartalma) nem támasztottak alá. Annak a ténynek, hogy a vételárnak mi lett a sorsa, a tisztán tulajdoni igény tekintetében nem volt jelentősége.
- [64] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [65] Az I. rendű felperes 31.285.679 forint, a II. rendű felperes 50.749.956 forint pertárgyértékű fellebbezése eredménytelen maradt, ezért az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségét a Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján ők kötelesek viselni, az alperesi jogi képviselő másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozatával felszámítottaknak megfelelő, az IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése, 4/A.§-a szerinti összegben.
- [66] A másodfokú bíróság a Pp. 102.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket, hogy a meg nem fizetett 2.500.000 forint fellebbezési eljárási illetéket érdekeltségük arányában az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 78.§ (4) bekezdése szerint fizessék meg, egyúttal a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdése alapján tájékoztatta a felpereseket az esedékesség időpontjáról, valamint a fizetés során a közlemény rovatban feltüntetendő adatokról.

Pécs, 2024. július 10.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bírő, Dr. Kovács János s.k. bírő

